

För att kunna ha tillräckligt med kunskap för att använda denna metod förutsätter det att man bekantat sig med text- och videomaterialen i kapitel 3 i studiepaketet [www.jamstalldhetilarande.fi](http://www.jamstalldhetilarande.fi)

## JÄMSTÄLLDHETSBEGREPP I SKOLAN

Syfte: Att öka kunskapen hos personalen om jämställdhet och att klargöra skillnaden mellan jämlikhet och jämställdhet

### 1. Bakgrund

I det här självstudiepaketet finns olika exempel på tydliga könsmonster mellan flickor och pojkar, allt från vilken typ av våld eleverna måste förhålla sig till och skillnader i prestation i olika läroämnen till bemötande och normer för vilka yrkesval man kan intressera sig för.

### 2. Varför jämställdhet i skolan?

Bekanta er med en eller två styrdokument som används som grund för det jämställdhetsfrämjande arbetet. Kopiera upp en egen version och diskutera tillsammans hur vad styrdokumentet betyder i er skolvardag.

#### Exempel på användbara styrdokument:

- FN:s konvention om barnets rättigheter artikel 2  
*Källa:* Barnombudsmannen. Barnets rättigheter  
<http://lapsiasia.ssthosting.fi/wp-content/uploads/2014/12/Ruotsinkielinen-LOS-esite.pdf>  
(se även bilaga FN:s konvention om barnets rättigheter – kapitel 6, metoder och tips)
- Jämställdhetslagen, § 4 om myndigheters ansvar att främja jämställdhet  
*Källa:* Jämställdhetslagen (2015). (7,17) Social- och hälsovårdsministeriet. Jämställdhetsbroschyrer 2015. Helsingfors.<sup>[1]</sup><sub>SEP</sub>  
[http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74729/Tasa-arvolaki\\_2015\\_sv\\_Julkariin.pdf](http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74729/Tasa-arvolaki_2015_sv_Julkariin.pdf)
- Kommunens eller stadens övergripande jämställdhetsplan för undervisning- och barnomsorgen.
- Den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR)



*Källa:* Kommunförbundet

[https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/europeisk\\_jamstall\\_dhet.pdf](https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/europeisk_jamstall_dhet.pdf)

### 3. Presentation av begrepp

Presentationen kan ske för hela personalen, föräldrarna eller för eleverna. Huvudsaken är att presentationen av jämställdhetsbegreppen sker med egna ord och med konkreta exempel gällande den egna verksamheten.

**Jämställdhet:** Jämställdhet betyder lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oberoende av kön, könsidentitet och könsuttryck. Jämställdhet i skolan betyder att elever har lika villkor vad gäller bemötande oberoende av kön eller hur eleven uttrycker kön. Skolan har en skyldighet att främja jämställdhet. (4 § Myndigheternas skyldighet att främja jämställdheten (15.4.2005/232))

### 4. Diskutera tillsammans kring begreppen jämställdhet och jämställdhetsfrämjande:

- Finns det rutiner eller tillvägagångssätt i verksamheten där flickor och pojkar exempelvis får olika uppgifter eller får olika behandling enligt kön för att det är ”enklare”?
- På vilket sätt kan olika behandling vara problematiskt ur jämställdhetssynvinkel?
- Hur ser en jämställdhetsfrämjande skolmiljö ut?
- Vilken kunskap finns om vad jämställdhetsfrämjande betyder och vilken typ av kunskap saknas eller borde stärkas?

**Könsskillnader:** Forskning visar att det finns stora oönskade skillnader mellan flickor och pojkar inte bara i skolan, utan i hela utbildningsväsendet. Några exempel nämndes redan i bakgrunden ovan.

### 5. Diskutera tillsammans

- Vilka könsmonster hittas i er verksamhet? Lista dem och diskutera tillsammans om ni har samma eller olika åsikter om hur det ser ut.
- Vilken typ av könsskillnader kan utvecklas av olika bemötande av flickor och pojkar? Vilka följder kan diskutera och reflektera av könsnormer ha för flickor och pojkar?



**Köns - eller genusperspektiv** innebär att man försöker förklara könsskillnaderna genom att undersöka på vilket sätt förväntningar, önskningar och krav skiljer sig åt vad gäller flickor och pojkar

#### **6. Diskutera tillsammans kring köns- eller genusperspektiv**

- Har ni kunskap om vad könsmönstren beror på? På vilket sätt påverkar hemmet, eventuella fritidsintressen eller daghemsverksamheten? Vad förstärker och vad utmanar skapandet av könsmonster?
- Vilka typer av könsstereotypa förväntningar, önskningar och krav kan hittas i verksamheten, från personalens sida — men också hos eleverna sinsemellan?
- På vilket sätt arbetar skolan redan jämställdhetsfrämjande? Motverkar skolan redan olika bemötande och behandling av flickor och pojkar?

#### **7. Sammanfatta de olika diskussionerna**

- Var begreppen bekanta från förut? Finns det begrepp som ännu är oklara och där det skulle vara viktigt med en klagörande diskussion? Hur går vi vidare?
- Vem dokumenterar diskussionen och var finns den? Behöver man göra en liten ordlista så att även nya anställda snabbt blir introducerade i vad begreppen betyder?
- Är det här något man kunde använda som diskussionsunderlag på ett föräldramöte i framtiden?

#### **Mer information:**

- Fler begrepp hittas på Centret för jämställdhetsinformation i Finland <https://thl.fi/sv/web/jamstallldhet/framjande-av-jamstallldhet/ordlista>
- Mer uttryck kopplat till skolan, men med rikssvenska begrepp se: <http://www.jamstall.nu/fakta/ordlista/>

